

шу (МВС) – за Кабінетом Міністрів України. Розв’язання цієї проблеми вважається у найбільш кардинальний спосіб – зміна Конституції, а саме перехід від змішаної (парламентсько-президентської) до чітко визначеного різновиду республіки – президентської чи парламентської. Боятися змін не варто, бо небезпечніше – їх уникати. Адже, наприклад, Франція – один із центрів західної демократії, має конституцію вже п’ятої республіки, втім продовжує мати змішану форму правління. Таким чином, щоб вдосконалюватися, потрібно змінюватися.

Миронюк Станіслава Анатоліївна

кандидат юридичних наук,
доцент кафедри цивільного права
і процесу Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ОКРЕМІ ПІДХОДИ ЩОДО РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ОРГАНІВ ДОСУДОВОГО СЛІДСТВА

Відповідно до ст. 38 КПК органами досудового розслідування (органами, що здійснюють дізнання і досудове слідство) є: 1) слідчі підрозділи: а) органів внутрішніх справ; б) органів безпеки; в) органів, що здійснюють контроль за додержанням податкового законодавства; г) органів державного бюро розслідувань; 2) підрозділ детективів, підрозділ внутрішнього контролю Національного антикорупційного бюро України (далі – НАБ України) [1]. Діяльність органів досудового розслідування ОВС урегульована наказом МВС України від 09.08.2012 № 686 «Про організацію діяльності органів досудового розслідування Міністерства внутрішніх справ України», яким затверджено Положення про органи досудового розслідування МВС України [2]. Органи досудового розслідування МВС України є структурними підрозділами МВС України та його територіальних органів, які згідно з Кримінальним процесуальним кодексом забезпечують досудове розслідування кримінальних правопорушень, віднесених до їх підслідності, зокрема відповідно до ст. 216 КПК слідчі органів внутрішніх справ здійснюють досудове розслідування кримінальних правопорушень, передбачених законом України про кримінальну відповідальність, крім тих, які віднесені до підслідності інших органів досудового розслідування. Діяльність органів досудового розслідування органів безпеки урегульована законами України «Про оперативно-розшукову діяльність» 18 лютого 1992 р. № 2135-ХІІ [3] та «Про Службу безпеки України» 25 березня 1992 р. № 2229-ХІІ [4]. Так, відповідно до ст. 24 цього Закону, до обов’язків Служби безпеки України віднесено виявлення, припинення та розкриття кримінальних правопорушень, розслідування яких віднесено законодавством до компетенції СБУ України, проведення їх досудового розсліду-

вання; розшук осіб, які переховуються у зв'язку із вчиненням зазначених кримінальних правопорушень.

Відповідно до ст. 216 КПК слідчі органів безпеки здійснюють досудове розслідування злочинів, передбачених ст. 109-114, 201, 265-1, 305, 328-330, 332, 332-1, 333, 334, 359, 422, 436-444, 446, 447 Кримінального кодексу України. Досудове розслідування в системі органів, що здійснюють контроль за додержанням податкового законодавства, забезпечує Головне слідче управління фінансових розслідувань Державної фіскальної служби України, діяльність якого регулюється Податковим кодексом України від 2.12.2010 та Положенням про Державну фіскальну службу України, затвердженим Постановою Кабінету Міністрів від 21 травня 2014 р. № 236 [5].

Відповідно до ст. 216 КПК слідчі органів, що здійснюють контроль за додержанням податкового законодавства, проводять досудове розслідування злочинів, передбачених ст. 204, 212, 212-1, 216, 219 КК України. Якщо під час розслідування зазначених злочинів будуть встановлені злочини, передбачені ст. 192, 200, 205, 222, 222-1, 358 КК України, вчинені особою, щодо якої здійснюється досудове розслідування, або іншою особою, якщо вони пов'язані зі злочинами, вчиненими особою, щодо якої здійснюється досудове розслідування, вони розслідуються слідчими органів, що здійснюють контроль за додержанням податкового законодавства.

КПК України у термін до 20 листопада 2017 року передбачає створення нового органу досудового слідства – Державного бюро розслідувань (далі – ДБР України) як правоохоронного органу, який буде розслідувати кримінальні провадження, в яких фігурують правоохоронці, судді і найвищі службовці (від міністрів до начальників главків). Також необхідність створення такого органу передбачалась у Законі «Про прокуратуру», прийнятому 14 жовтня 2014 року (п. 4, 5, 11 розд. XIII) [6]. Проект закону про ДБР України було внесено до парламенту 1 серпня 2013 року. Крім цього коаліційна угода, підписана 21 листопада 2014 р. парламентськими партіями України VIII скликання, передбачала (п. V.3) створення Державного бюро розслідувань. До ДБР повинні перейти слідчі функції органів прокуратури і частково – СБУ України в частині боротьби з корупцією, окрім питань, що належать до відання НАБ України.

Зараз ведуться дискусії, які конкретно функції, крім слідства, цей орган перебере на себе з прокуратури, МВС і СБУ та інших силових органів. Прийняття Закону про ДБР планується у 2016 році. Згідно з чинним КПК органи ДБР є органами досудового розслідування (органами, що здійснюють дізнання і досудове слідство); службові особи слідчих підрозділів ДБР є слідчими, вони здійснюють досудове розслідування кримінальних правопорушень, вчинених службовими особами, які займають особливо відповідальне становище відповідно до ч. 1 ст. 9 Закону України «Про державну службу», особами, посади яких віднесено до 1-3 категорій посад, суддями та працівниками правоохоронних органів [7].

Зі створенням НАБ України відповідно до Закону України від 14 жовтня 2014 року № 1698-VII [8] 12 лютого 2015 року було прийнято Закон «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення діяльності Національного антикорупційного бюро України та Національного агентства з питань запобігання корупції», яким статтю 216 КПК було доповнено нормою про підслідність органів досудового розслідування ДБР, відповідно до якої слідчі органів ДБР, крім випадків, передбачених ч. 5 цієї статті, здійснюють досудове розслідування кримінальних правопорушень, вчинених службовими особами, які займають особливо відповідальне становище відповідно до ч. 1 ст. 9 Закону України «Про державну службу», особами, посади яких віднесено до першої-третьої категорій посад державної служби, судьями та працівниками правоохоронних органів. На підставі аналізу цих норм можна визначити, що детективи НАБ України здійснюють досудове розслідування злочинів, передбачених ст. 191, 206-2, 209, 210, 211, 354 (стосовно працівників юридичних осіб публічного права), 364, 368, 368-2, 369, 369-2, 410 КК України, якщо є наявною хоча б одна з таких умов: 1) злочин вчинено високопосадовцями держави, державним службовцем, посада якого віднесена до першої та другої категорій посад, особою, посада якої прирівняна до першої та другої категорій посад державної служби, та керівником великого підприємства, у статутному капіталі якого частка державної або комунальної власності перевищує 50 відсотків; 2) розмір предмета злочину або завданої ним шкоди в п'ятсот і більше разів перевищує розмір мінімальної заробітної плати, встановленої законом на час вчинення злочину (якщо злочин вчинено службовою особою державного органу, правоохоронного органу, військового формування, органу місцевого самоврядування, суб'єкта господарювання, у статутному капіталі якого є частка державної або комунальної власності); 3) злочин, передбачений ст. 369, ч. 1 ст. 369-2 КК України, вчинено щодо службової особи, визначеної у ч. 4 ст. 18 Кримінального кодексу України або у пункті 1 цієї частини [9].

Слідчі органів ДБР мають здійснювати також досудове розслідування кримінальних правопорушень, вчинених службовими особами НАБ України, прокурорами Спеціалізованої антикорупційної прокуратури, крім випадків, коли досудове розслідування кримінальних правопорушень віднесено до підслідності детективів підрозділу внутрішнього контролю НАБ України згідно з частиною п'ятою цієї статті.

Таким чином, формування системи органів досудового слідства в Україні триває, і важливим завданням ефективної діяльності тут є чітке розмежування їх компетенції щодо виявлення та досудового розслідування злочинів і кримінальних правопорушень.

1. Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13.04.2012 № 4651-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2013. – № 9-10, № 11-12, № 13. – Ст. 88.

2. Про організацію діяльності органів досудового розслідування Міністерства внутрішніх справ України : Наказ МВС України від 09.08.2012 № 686 // Офіційний вісник

України. – 2012. – № 84. – С. 100. – Ст. 3408.

3. Про оперативно-розшукову діяльність : Закон України 18 лютого 1992 року № 2135-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 22. – Ст. 303.

4. Про Службу безпеки України : Закон України від 25 березня 1992 року № 2229-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 27. – Ст. 382.

5. Положення про Державну фіскальну службу України : Постанова Кабінету Міністрів України від 21 травня 2014 р. № 236 // Офіційний вісник України. – 2014. – № 55. – С. 31. – Ст. 1507.

6. Про прокуратуру : Закон України від 14 жовтня 2014 року № 1697-VII // Відомості Верховної Ради України. – 2015. – № 2-3. – Ст. 12.

7. Про державну службу : Закон України від 16 грудня 1993 року № 3723-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 52. – Ст. 490.

8. Про Національне антикорупційне бюро України : Закон України від 14 жовтня 2014 року № 1698-VII // Відомості Верховної Ради України. – 2014. – № 47. – Ст. 2051.

9. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення діяльності Національного антикорупційного бюро України та Національного агентства з питань запобігання корупції : Закон України 12 лютого 2015 року № 198-VIII // Відомості Верховної Ради України. – 2015. – № 17. – Ст. 118.

Пекарський Сергій Петрович

кандидат юридичних наук,
доцент кафедри спеціальних дисциплін
та адміністративної діяльності Донецького
юридичного інституту МВС України

ЩОДО НЕОБХІДНОСТІ УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ДЛЯ ПІДРОЗДІЛІВ КРИМІНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ

У 2016 році продовжується структурне реформування підрозділів Національної поліції. В багатьох містах України до виконання службових обов'язків з охорони громадського порядку приступили підрозділи патрульної поліції. Це перші позитивні кроки правоохоронної реформи, результати якої безперечно повинні вплинути як на стан публічної безпеки громадян і суспільства, так і на покращення іміджу серед населення підрозділів поліції.

Наказом МВС України від 16.03.2015 № 276 затверджено Положення про організацію курсів первинної професійної підготовки (спеціалізації) працівників підрозділів патрульної служби [1]. Метою цього курсу є надання базових знань та практичних навичок, необхідних для ефективного виконання професійної діяльності працівників підрозділів патрульної служби. Проведення навчальних занять на курсах відрізняється від надання традиційних освітніх послуг у вигляді лекційних, семінарських та практичних занять. Так, тематичний план передбачає актуалізацію засвоєння знань, наявність дискусії, використання презентаційних технологій, виклад лекційного матеріалу з подальшою роботою у мікрогрупах (з елементами рольових ігор) з розгляду